

Bruxelles, 21. lipnja 2022.
(OR. fr, en)

10505/22

AUDIO 58	DISINFO 57
HYBRID 65	EUAM UKRAINE 27
JAI 928	JAIEX 72
FREMP 139	POLGEN 92
CATS 43	JUSTCIV 91
ASIM 57	COHOM 65
PROCIV 87	DIGIT 125
AG 72	EJN 25
BY 5	EUROJUST 78
RELEX 856	COPEN 251
COEST 475	DATAPROTECT 199
CULT 66	CYBER 233
SOC 392	GENDER 116
VISA 111	

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o zaštiti i sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika

Za delegacije se u Prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća koje je Vijeće za opće poslove odobrilo na sastanku održanom 21. lipnja 2022.

Zaključci Vijeća o zaštiti i sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

NAPOMINJE DA:

1. demokracija se temelji na ostvarivanju prava na slobodu mišljenja i izražavanja te na slobodu informiranja na internetu i izvan njega. To je načelo u središtu novinarske struke i potrebno mu je okruženje koje može pružiti zaštitu i sigurnost novinarima i medijskim djelatnicima;
2. danas mnogi novinari i drugi medijski djelatnici ne mogu slobodno i neovisno raditi svugdje kao što bi trebali. U Europi i drugdje u svijetu sve je više prepreka slobodi izražavanja i informiranja, ali i napada na novinare i medijske djelatnike¹. Nesigurnost s kojom se suočavaju još je veća u oružanim sukobima. Iako su izvor nepristranih informacija koje su ključne za utvrđivanje činjenica i razumijevanje sukoba, posebno su izloženi i mogu sami postati mete, kao što pokazuje aktualna ruska vojna agresija na Ukrajinu²;

¹ Duboka zabrinutost zbog sve većeg broja novinara i medijskih djelatnika diljem svijeta koji su posljednjih godina kao izravna posljedica svojega zanimanja ubijeni, mučeni, uhićeni, pritvoreni, uznemiravani i zastrašivani izražena je u Rezoluciji Opće skupštine UN-a A/C.3/L.49/Rev1 „Sigurnost novinara i problem nekažnjavanja”: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N21/329/42/PDF/N2132942.pdf?OpenElement>

² Kako je opisano na [Platformi Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara \(https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594\)](https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594). Vidjeti i Godišnje izvješće za 2022. partnerskih organizacija Platforme Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara „Obrana slobode medija u doba napetosti i sukoba” (<https://rm.coe.int/platform-protection-of-journalists-annual-report-2022/1680a64fe1>).

3. novinari i drugi medijski djelatnici suočavaju se s brojnim prijetnjama i stigmatizacijom, zastrašivanjem, nezakonitim nadzorom i nasiljem u obliku nanošenja tjelesnih ozljeda i psihološke štete, ili čak ubojstva, te sa zlonamjernim progonom, snažnim ekonomskim pritiskom i nanošenjem štete njihovu ugledu. To se nasilje odvija i na internetu, u obliku uvreda, poticanja na mržnju, uznemiravanja i prijetnji smrću;
4. posebno zabrinjava položaj novinarki³, koje su izložene još brojnijim i raznovrsnijim rizicima. Takvo rodno uvjetovano nasilje poprima brojne oblike, uključujući uznemiravanje na internetu, silovanje i prijetnje smrću te poticanje na mržnju. Takvim prijetnjama nerazmjerno su izloženi i novinari koji pripadaju manjinama ili društveno marginaliziranim skupinama⁴;
5. ekonomska situacija novinara i drugih medijskih djelatnika također postaje sve nesigurnija. Medijski djelatnici u sve su osjetljivijem položaju zbog financijske i gospodarske nesigurnosti mnogih medijskih kuća, o čemu svjedoči činjenica da se nekoliko njih zatvorilo. Nadalje, uvjete i kvalitetu rada novinara ponekad može pogoršati imperativ učinkovitosti ili profitabilnosti, posebno u slučaju privatnih medija. Digitalna transformacija i širenje globalnih aktera i društvenih mreža koji se natječu s medijskim kućama na tržištu internetskog oglašavanja⁵, u kombinaciji s posljedicama pandemije⁶, tijekom koje su medijske kuće bilježile gubitke prihoda veće od smanjenja prihoda na nacionalnoj razini, doveli su do povećanja ekonomske nesigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika;

³ Vidjeti npr. Izvješće o praćenju medijskog pluralizma, 2021.; Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), *Nasilje nad ženama: istraživanje na razini EU-a iz 2014.*; FRA, *Crime, safety and victims' rights* (Kriminal, sigurnost i prava žrtava), 2021.; Godišnje izvješće partnerskih organizacija Platforme Vijeća Europe za promicanje zaštite novinarstva i sigurnosti novinara za 2021., UNESCO, *Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts* (Nasilje nad novinarkama na internetu: globalni prikaz pojava i posljedica), 2020.; UNESCO, *The Chilling Global trends in online violence against women journalists* (Zastrašujući svjetski trendovi u nasilju nad novinarkama na internetu), 2021.; *Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online* (Vodič za resurse o sigurnosti novinarki na internetu), OESS, 2020., Izvješće OESS-a, *Violence against women journalists and politicians: a growing crisis* (Nasilje nad novinarkama i političarkama: rastuća kriza), 2021.

⁴ IPI, *Newsroom Best Practices for Addressing Online Violence against Journalists* (Najbolje redakcijske prakse za sprečavanje nasilja nad novinarima na internetu).

⁵ Zaključci Vijeća o zaštiti slobodnog i pluralističkog medijskog sustava, prosinac 2020.

⁶ Roberta Carlini i Konrad Bleyer-Simon: *Media economy in the pandemic: a European perspective* (Medijsko gospodarstvo u pandemiji: europska perspektiva); tehničko izvješće, Centar za medijski pluralizam i slobodu medija, 2021/01.

6. Europska komisija predstavila je Prijedlog direktive o strateškim tužbama protiv javnog sudjelovanja⁷, kojim se Europskom parlamentu i Vijeću predlaže uvođenje postupovnih jamstava protiv takvih tužbi, te popratnu Preporuku⁸ kojom se državama članicama pružaju smjernice o takvim pitanjima;
7. države članice i Europska komisija pozvane su⁹ da provedu europsku strategiju za ekosustav kulturnih i kreativnih industrija kako bi se, među ostalim, olakšao pristup informacijama o dostupnim financijskim sredstvima za medijske kuće spajanjem vodiča za financiranje u okviru programa CultureEU i interaktivnog alata za mapiranje audiovizualnih i informativnih medija tako da se na jedinstvenom višejezičnom digitalnom portalu objavljuju različite mogućnosti financiranja koje su dostupne djelatnicima i poduzećima u sektoru informativnih medija;
8. Europska komisija nastavit će 2022. podupirati mehanizam brzog odgovora na kršenje slobode tiska i medija kao dio programa Kreativna Europa, putem kojeg se u obliku bespovratnih sredstava za „novinarsko partnerstvo” pruža potpora za, među ostalim, prekograničnu medijsku suradnju, uključujući neovisno i istraživačko novinarstvo¹⁰;

⁷ 8529/22 - COM(2022) 177 final.

⁸ C(2022) 2428 final.

⁹ Zaključci Vijeća o izradi europske strategije za ekosustav kulturnih i kreativnih industrija, 4. travnja 2022. (2022/C 160/06).

¹⁰ Godišnji program rada 2022. za provedbu programa Kreativna Europa,
<https://culture.ec.europa.eu/document/2022-annual-work-programme-creative-europe-programme>

POZDRAVLJA ČINJENICU DA:

9. Europska komisija donijela je 16. rujna 2021. Preporuku o jamčenju zaštite, sigurnosti i jačanja položaja novinara i drugih medijskih djelatnika u Europskoj uniji, koja sadrži važne smjernice za države članice. Europska komisija najavila je da namjerava objaviti studiju o, među ostalim, pokazateljima koji se upotrebljavaju za praćenje provedbe njezine Preporuke, koja bi mogla obuhvatiti i pitanje sigurnosti na internetu, a posebno potporu za novinarke te za novinare koji su pripadnici manjina.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

10. u okviru postojećeg Europskog foruma za informativne medije potiče redovitu organizaciju rasprava i razmjena najboljih praksi o zaštiti i sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika, čime se olakšava dijalog s dionicima o relevantnim kretanjima;
11. nastavi ocjenjivati postojeće pilot-projekte i pripremna djelovanja za potporu slobodi i pluralizmu medija kako bi postali opsežniji i dugoročniji;
12. ojača financiranje neovisnog i istraživačkog novinarstva¹¹, koje daje ključan doprinos javnom i demokratskom životu, nadovezujući se, među ostalim, na inicijativu „News”¹² i primjerice program InvestEU;
13. uzme u obzir sigurnost na internetu i slobodu govora novinara i drugih medijskih djelatnika u svim relevantnim inicijativama koje proizlaze iz digitalne strategije EU-a.

¹¹ Novinarstvo se vodi etičkim načelima, kao što su istinitost, odgovarajuća sredstva provjere i dokazivanja te nepristranost u predstavljanju, opisivanju i naraciji, kako je naglašeno u Rezoluciji Parlamentarne skupštine Vijeća Europe 1003 (1993) „Etičnost u novinarstvu” i Rezoluciji 2066 (2015) „Odgovornost medija i etika u promjenjivom medijskom okruženju” te u Preporuci CM/Rec(2022)4 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o promicanju povoljnog okruženja za kvalitetno novinarstvo u digitalnom dobu.

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U OKVIRU SVOJIH
PODRUČJA NADLEŽNOSTI I U SKLADU S NAČELIMA SUPSIDIJARNOSTI:

14. potiču cjeloživotno učenje¹³ o zaštiti novinara i medijskih djelatnika za sve uključene dionike, kao što su voditelji redakcija, tijela kaznenog progona, suci i druga tijela koja se bave digitalnom sigurnosti;
15. potiču razvoj inicijativa za medijsku i informacijsku pismenost usmjerenih na podizanje svijesti o sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika¹⁴;
16. promiču sigurnost na internetu i digitalno osnaživanje novinara i drugih medijskih djelatnika, posebno kad je riječ o novinarkama te novinarima koji su pripadnici manjina ili društveno marginaliziranih skupina, primjerice poticanjem osnivanja posebnih stručnih skupina koje bi mogle prikupljati informacije i razmjenjivati dobre prakse o tome kako suzbijati napade i prijetnje na internetu, a okupljale bi, primjerice, predstavnike medija i regulatorna tijela na razini EU-a ili država članica, službenike za izvršavanje zakonodavstva i službenike za kibersigurnost;
17. potiču bližu suradnju između internetskih platformi i organizacija civilnog društva koje imaju posebno stručno znanje u području borbe protiv koordiniranih internetskih napada, prijetnji, uznemiravanja, internetskog nadzora ili poticanja na mržnju protiv novinara i drugih medijskih djelatnika kako bi bolje razumjeli te prijetnje, odgovorili na njih i u skladu s time prilagodili prakse platformi. To bi se, primjerice, moglo postići redovitim dijalozima u kojima bi mogla sudjelovati javna tijela;

¹³ Kako je definirano u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/817 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi programa Unije za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport Erasmus+ te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1288/2013 (SL L 189, 28.5.2021., str. 1.).

¹⁴ Vidjeti Preporuku Vijeća Europe CM/Rec(2016)4 o zaštiti novinarstva i sigurnosti novinara i drugih medijskih aktera.

18. podupiru provedbu projekata i inicijativa za zaštitu novinarki te novinara koji su pripadnici manjina, a posebno onih koji omogućuju poboljšanje transparentnosti i informacija o napadima i diskriminaciji protiv novinara te onih kojima se promiču ravnopravnost i uključenost u medijskoj industriji i u redakcijama, kao i inicijativa kojima se podiže svijest o sprečavanju i suzbijanju nasilja i uznemiravanja novinara i drugih medijskih djelatnika;
19. ponajprije putem istraživanja dodatno poboljšaju znanje o potencijalnim rizicima za medijske djelatnike i najbolje prakse koje mogu biti korisne, posebno u vezi s njihovom zaštitom i sigurnosti u područjima oružanih sukoba;
20. podupiru inicijative i mehanizme kojima je cilj poboljšati gospodarsku i financijsku održivost medijskih kuća, uključujući one koji proizlaze iz prenošenja srodnih prava uvedenih za izdavače informativnih publikacija putem Direktive (EU) 2019/790¹⁵, te one kojima je cilj poboljšati zapošljavanje novinara i drugih medijskih djelatnika te provesti istraživanje o njihovim radnim uvjetima, u skladu s Preporukom Vijeća od 8. studenoga 2019.;
21. promiču inicijative i mehanizme kojima se podupiru mladi i novi sudionici na tržištu rada novinara i medijskih djelatnika, kao i novinari i medijski djelatnici koji su vanjski suradnici te oni koji rade u lokalnim i regionalnim medijima, čime se jača njihova sloboda informiranja;

¹⁵ Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 130, 17.5.2019., str. 92–125.).

22. podupiru inicijative i mehanizme kojima se promiče razmjena i jačanje najboljih praksi u struci, posebno podizanjem svijesti studenata u području novinarstva i medija o rizicima s kojima se mogu susresti u budućoj karijeri i najboljim načinima za suočavanje s tim rizicima, te promiču veće sudjelovanje u značajnim europskim iskustvima tijekom studija kako bi se mogli upoznati s različitim okruženjima i različitim praksama istraživanja i objavljivanja;
23. potiču sektor da razvije inicijative i pokazatelje za pouzdanost vijesti i medijskih kuća, kao što su zapošljavanje novinara, provjeravatelja činjenica i drugih medijskih djelatnika, s ciljem poticanja platformi i oglašivača da pokažu odgovornost tako da doprinesu dostupnosti pouzdanih informacija i različitih perspektiva;
24. obvežu se na zaštitu novinara i drugih medijskih djelatnika iz cijelog svijeta u relevantnim multilateralnim forumima, bilateralnim odnosima, na nacionalnoj razini i u međunarodnim inicijativama za zaštitu novinara i slobode informiranja, uz posvećivanje posebne pozornosti zaštiti i sigurnosti novinara i drugih medijskih djelatnika koji rade u zonama sukoba ili dolaze iz njih;
25. podupiru novinare i druge medijske djelatnike koji nastoje neovisno i nepristrano pokrivati oružane sukobe, posebno trenutačnu rusku vojnu agresiju na Ukrajinu, te potiču inicijative kojima se promiče njihov rad i njegovo širenje, kao što su posebni odjeli u medijskim službama, osobito na ukrajinskom jeziku;

26. podupiru neovisne i prognane novinare i medijske djelatnike, posebno iz zemalja kao što su Ukrajina, Bjelarus i Ruska Federacija, s obzirom na njihovu osobnu situaciju i razloge za egzil. Ta bi potpora, prema potrebi, mogla biti u obliku stručne, financijske, socijalne, administrativne ili pravne pomoći, među ostalim i iz privatnog sektora, te bi bila usmjerena na stvaranje sigurnih radnih uvjeta i pružanje pomoći u ponovnom pokretanju njihove profesionalne djelatnosti, primjerice putem rezidencijalnih programa ili inicijativa za lakše pronalaženje mogućnosti zapošljavanja;
27. razmjenjuju iskustva s drugim državama članicama o tome kako najbolje primiti novinare i druge medijske djelatnike iz regija pogođenih sukobima;
28. razmjenjuju najbolje prakse i sagledaju provedbu ovih zaključaka do 2025.

Ugovori EU-a

- Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 2.: „Unija se temelji na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući i prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.”
- Povelja o temeljnim pravima, a posebno njezin članak 11.: „Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo uključuje slobodu mišljenja te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja tijela javne vlasti i bez obzira na granice.”

Dokumenti Vijeća

- Zaključci Vijeća o zaštiti slobodnog i pluralističkog medijskog sustava (2020/C 422/08)
- Zaključci Vijeća od 4. travnja 2022. o izradi europske strategije za ekosustav kulturnih i kreativnih industrija
- Preporuka Vijeća od 8. studenoga 2019. o pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti (2019/C 387/01)

Dokumenti Komisije

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o akcijskom planu za europsku demokraciju, COM(2020) 790 final

- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europski mediji u digitalnom desetljeću: akcijski plan za potporu oporavku i transformaciji, COM(2020) 784 final
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, „Izvješće o vladavini prava za 2021.”, COM/2021/700 final
- Preporuka Komisije (EU) 2021/1534 od 16. rujna 2021. o jamčenju zaštite, sigurnosti i jačanja položaja novinara i drugih medijskih djelatnika u Europskoj uniji

Dokumenti Vijeća Europe

- *Recommendation CM/Rec(2016)4 on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors* (Preporuka CM/Rec(2016) 4 o zaštiti novinarstva i sigurnosti novinara i drugih medijskih aktera)
- *Resolution on the safety of journalists* (2021) (Rezolucija o sigurnosti novinara (2021.))
- *Recommendation CM/Rec(2022)4 of the Committee of Ministers to Member States on promoting a favourable environment for quality journalism in the digital age* (Preporuka CM/Rec(2022)4 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o promicanju povoljnog okruženja za kvalitetno novinarstvo u digitalnom dobu)

Dokumenti Ujedinjenih naroda

- *Security Council resolution 2222 (2015) on protection of journalists and the issue of impunity* (Rezolucija Vijeća sigurnosti 2222 (2015) o zaštiti novinara i problemu nekažnjavanja)
- *UN General Assembly Resolution A/C.3/76/L.9/Rev1 'The safety of journalists and the issue of impunity'* (Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda „Sigurnost novinara i problem nekažnjavanja”)
- Izvješće iz 2021. *Violence against women journalists and politicians: a growing crisis* (Nasilje nad novinarkama i političarkama: rastuća kriza)